

บันทึกท้ายพระราชบัญญัติ

พระราชบัญญัติธนาคารอิสลามแห่งประเทศไทย (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๖๑

ความเป็นมา

การประกอบธุรกิจทางการเงินในระบบสถาบันการเงินโดยทั่วไปผูกพันอยู่กับระบบดอกเบี้ย อันขัดหรือแย้งกับหลักการของศาสนาอิสลามซึ่งห้ามมิให้ดำเนินธุรกิจทางการเงินที่ผูกพันกับดอกเบี้ย จึงมีการจัดตั้งธนาคารอิสลามแห่งประเทศไทยโดยการตราพระราชบัญญัติธนาคารอิสลามแห่งประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๔๕ ขึ้น แต่ด้วยปัจจุบันธนาคารอิสลามแห่งประเทศไทยประสบปัญหาหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้เพิ่มสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ ส่งผลต่อเงินสำรองของธนาคารและขาดสภาพคล่องในการดำเนินงาน จึงได้แก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติธนาคารอิสลามแห่งประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๔๕ เพื่อดำเนินการแก้ไขปัญหาดังกล่าว

พระราชบัญญัติธนาคารอิสลามแห่งประเทศไทย (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๖๑ ได้เสนอเป็นร่างพระราชบัญญัติธนาคารอิสลามแห่งประเทศไทย (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ต่อประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ เมื่อวันที่ ๑๖ มกราคม ๒๕๖๑ เพื่อให้พิจารณาตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ คณะรัฐมนตรีชุดที่มี พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา เป็นนายกรัฐมนตรี

ในการประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ครั้งที่ ๗/๒๕๖๑ วันศุกร์ที่ ๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๑ สภานิติบัญญัติแห่งชาติมีมติรับหลักการร่างพระราชบัญญัติธนาคารอิสลามแห่งประเทศไทย (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ในวาระที่ ๑ โดยมีมติตั้งคณะกรรมการวิสามัญ จำนวน ๒๑ คน มีกำหนดแปรญัตติภายใน ๗ วัน และมีกำหนดเวลาการพิจารณา ๓๐ วัน และที่ประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติได้พิจารณาในวาระที่ ๒ และลงมติในวาระที่ ๓ เห็นสมควรประกาศใช้เป็นกฎหมาย ในการประชุม ครั้งที่ ๑๙/๒๕๖๑ วันศุกร์ที่ ๓๐ มีนาคม ๒๕๖๑ จากนั้นส่งร่างพระราชบัญญัติไปยังนายกรัฐมนตรีเพื่อนำขึ้นทูลเกล้าฯ วันที่ ๓ เมษายน ๒๕๖๑

พระราชบัญญัติธนาคารอิสลามแห่งประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๔๕ และพระราชบัญญัติธนาคารอิสลามแห่งประเทศไทย (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๖๑ มีสาระสำคัญ ดังนี้

๑. พระราชบัญญัติธนาคารอิสลามแห่งประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๔๕

ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๑๙ ตอนที่ ๑๐๘ ก วันที่ ๒๑ ตุลาคม ๒๕๔๕ หน้า ๑

วันเริ่มใช้บังคับ วันที่ ๒๒ ตุลาคม ๒๕๔๕ เป็นต้นไป

ผู้รักษาการ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง

เหตุผลในการประกาศใช้

โดยที่ปัจจุบันการประกอบธุรกิจทางการเงินในระบบสถาบันการเงินโดยทั่วไปผูกพันอยู่กับระบบดอกเบี้ย อันขัดหรือแย้งกับหลักการของศาสนาอิสลามซึ่งห้ามมิให้ดำเนินธุรกิจทางการเงินที่ผูกพันกับดอกเบี้ย จึงสมควรจัดตั้งธนาคารอิสลามแห่งประเทศไทยขึ้น เพื่อประกอบธุรกิจทางการเงินและประกอบกิจการอื่นให้สอดคล้องกับหลักการของศาสนาอิสลาม ซึ่งจะส่งเสริมและสนับสนุนการระดมเงินออมและการลงทุนทั้งในประเทศและต่างประเทศ อันจะเป็นการอำนวยความสะดวกต่อการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศ จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

สรุปสาระสำคัญของพระราชบัญญัติ

พระราชบัญญัติธนาคารอิสลามแห่งประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๔๕ มีบทบัญญัติทั้งสิ้น ๕๕ มาตรา โดยมีสาระสำคัญสรุปได้ดังนี้

๑. กำหนดนิยามศัพท์ในพระราชบัญญัตินี้ ได้แก่คำว่า ธนาคาร ตราสารทางการเงิน เงินกองทุน สถาบันการเงิน บัญชีเชื่อกาต คณะกรรมการ คณะที่ปรึกษา กรรมการที่ปรึกษา ผู้จัดการ พนักงานเจ้าหน้าที่ และรัฐมนตรี(มาตรา ๓)

๒. ให้จัดตั้งธนาคารขึ้นเรียกว่า “ธนาคารอิสลามแห่งประเทศไทย” และให้ธนาคารเป็นนิติบุคคล (มาตรา ๕)

๓. ให้ธนาคารตั้งสำนักงานใหญ่ในกรุงเทพมหานครหรือจังหวัดใกล้เคียง และจัดตั้งสาขาหรือสำนักงานผู้แทน ณ ที่ใดภายในหรือภายนอกราชอาณาจักรก็ได้ (มาตรา ๖)

๔. ให้กระทรวงการคลังซื้อหุ้นของธนาคารได้ตามจำนวนที่เห็นสมควร แต่จะต้องไม่เกินร้อยละ สี่สิบเก้าของจำนวนหุ้นที่จำหน่ายได้แล้วทั้งหมด (มาตรา ๗)

๕. ภายใต้บังคับมาตรา ๗ วรรคสาม ให้รัฐมนตรีมีอำนาจออกกฎกระทรวงกำหนดจำนวนหุ้นสูงสุดที่บุคคลใดจะถือได้ แต่ในกรณีที่มีเหตุจำเป็นต้องแก้ไขฐานะหรือการดำเนินงานของธนาคาร รัฐมนตรีมีอำนาจผ่อนผันให้มีการถือหุ้นเป็นอย่างอื่น โดยจะกำหนดเงื่อนไขใด ๆ ด้วยก็ได้ (มาตรา ๘)

๖. ธนาคารต้องมีจำนวนหุ้นที่บุคคลผู้มีสัญชาติไทยถืออยู่ไม่ต่ำกว่าอัตราที่กำหนดในกฎกระทรวง และต้องมีกรรมการเป็นบุคคลผู้มีสัญชาติไทยไม่ต่ำกว่าสองในสามของจำนวนกรรมการทั้งหมด แต่ในกรณีที่มีเหตุจำเป็นต้องแก้ไขฐานะหรือการดำเนินงานของธนาคาร รัฐมนตรีมีอำนาจผ่อนผันให้มีจำนวนหุ้นหรือกรรมการเป็นอย่างอื่นได้ (มาตรา ๑๐)

๗. ให้ธนาคารมีวัตถุประสงค์เพื่อประกอบธุรกิจทางการเงินที่ไม่ผูกพันกับดอกเบี้ยและประกอบกิจการอื่น ดังที่กฎหมายได้กำหนดไว้ โดยจะต้องไม่ขัดกับหลักการของศาสนาอิสลาม (มาตรา ๑๑)

๘. ห้ามมิให้ธนาคารกระทำการ ดังต่อไปนี้ (มาตรา ๑๓)

๘.๑ รับหุ้นของธนาคารเป็นประกัน

๘.๒ ถือหุ้นในสถาบันการเงินอื่น เว้นแต่ตามกฎหมายกำหนด

๘.๓ ร่วมลงทุนกับ หรือให้ยืมเงินแก่กรรมการของธนาคาร

๙. เมื่อปรากฏว่าการได้มาซึ่งหุ้นของธนาคารเป็นเหตุให้บุคคลหนึ่งบุคคลใดถือหุ้นเกินจำนวนที่จะถือได้ตามมาตรา ๘ บุคคลนั้นจะยกเอาการถือหุ้นในส่วนที่เกินจำนวนดังกล่าวขึ้นยื่นต่อธนาคารมิได้ และธนาคารจะจ่ายเงินปันผลหรือเงินตอบแทนอย่างอื่นให้แก่บุคคลนั้นหรือให้บุคคลนั้นออกเสียงลงคะแนนในที่ประชุมของผู้ถือหุ้นตามจำนวนหุ้นในส่วนที่เกินมิได้ (มาตรา ๑๔)

๑๐. ให้รัฐมนตรีแต่งตั้งคณะกรรมการขึ้นคณะหนึ่งเรียกว่า “คณะกรรมการธนาคารอิสลามแห่งประเทศไทย” มีจำนวนเจ็ดคน ประกอบด้วย ผู้แทนกระทรวงการคลัง ผู้แทนธนาคารแห่งประเทศไทย ผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งมีความรู้ความเชี่ยวชาญและมีประสบการณ์ด้านศาสนาอิสลามอย่างน้อยสองคน และ ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการเงิน การธนาคารหรือด้านอื่น อันเป็นประโยชน์แก่กิจการของธนาคารเป็นกรรมการ (มาตรา ๑๖)

๑๑. ให้ “คณะกรรมการธนาคารอิสลามแห่งประเทศไทย” มีหน้าที่กำหนดข้อบังคับของธนาคาร ว่าด้วยกิจการต่าง ๆ ที่มีได้บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัตินี้ และออกหนังสือชี้ชวนเพื่อเสนอขายหุ้น และกระทำหน้าที่และกิจการอื่นซึ่งเป็นหน้าที่ของผู้ริเริ่มจัดตั้งธนาคาร (มาตรา ๑๗)

๑๒. คณะกรรมการมีอำนาจหน้าที่วางนโยบายและกำกับดูแลโดยทั่วไป ซึ่งกิจการของธนาคารภายในขอบวัตถุประสงค์ตามมาตรา ๑๒ รวมถึงการออกข้อบังคับ ระเบียบ ประกาศ คำสั่ง หรือข้อกำหนดเกี่ยวกับการบริหารงานและดำเนินกิจการของธนาคาร การออกข้อบังคับเกี่ยวกับการจัดซื้อ จัดจ้าง การเงิน ทรัพย์สิน และการบัญชี รวมทั้งการตรวจสอบภายใน การออกข้อบังคับเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคล เงินตอบแทน และค่าใช้จ่าย การพิจารณาให้ความเห็นชอบงบประมาณของธนาคาร และการแต่งตั้งและถอดถอนผู้จัดการ (มาตรา ๒๕)

๑๓. ให้คณะกรรมการมีอำนาจแต่งตั้งผู้จัดการหนึ่งคนซึ่งมีความรู้ความเชี่ยวชาญด้านการเงิน การธนาคารหรือด้านอื่นอันเป็นประโยชน์แก่กิจการของธนาคาร เพื่อปฏิบัติหน้าที่ให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของธนาคารและให้เป็นไปตามนโยบายที่ได้รับมอบหมายจากคณะกรรมการ (มาตรา ๒๗)

๑๔. ให้ผู้จัดการเป็นผู้บังคับบัญชาพนักงานและลูกจ้างของธนาคารทุกตำแหน่ง (มาตรา ๒๘)

๑๕. ให้คณะกรรมการแต่งตั้งคณะที่ปรึกษาชั้นคณะหนึ่งเรียกว่า “คณะที่ปรึกษานิติศาสตร์อิสลามแห่งประเทศไทย” ประกอบด้วย ประธานที่ปรึกษา และที่ปรึกษาอื่นอีกไม่เกินสี่คน มีอำนาจหน้าที่ให้คำปรึกษาและให้คำแนะนำแก่คณะกรรมการเกี่ยวกับหลักการของศาสนาอิสลามที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานของธนาคาร เพื่อให้การประกอบธุรกิจของธนาคารไม่ขัดต่อหลักการของศาสนาอิสลาม (มาตรา ๓๒)

๑๖. ให้ธนาคารดำรงเงินกองทุนเป็นอัตราส่วนกับสินทรัพย์ หนี้สิน หรือภาระผูกพัน ตามหลักเกณฑ์วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง (มาตรา ๓๖)

๑๗. ให้ธนาคารดำรงเงินสดสำรองและดำรงสินทรัพย์สภาพคล่องเป็นอัตราส่วนกับเงินฝากและเงินให้ยืม ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง (มาตรา ๓๗)

๑๘. ให้รัฐมนตรีมีอำนาจหน้าที่กำกับดูแลโดยทั่วไปซึ่งกิจการของธนาคาร เพื่อการนี้จะสั่งให้ธนาคารชี้แจงข้อเท็จจริง แสดงความคิดเห็น ทำรายงาน หรือยับยั้งการกระทำอันจะก่อให้เกิดความเสียหายแก่ธนาคาร รวมทั้งกำหนดหลักเกณฑ์การกำกับดูแล (มาตรา ๓๘)

๑๙. ให้คณะกรรมการจัดให้มีการสอบบัญชีของธนาคารอย่างน้อยปีละหนึ่งครั้ง

ในการประชุมผู้ถือหุ้นครั้งแรก ให้คณะกรรมการโดยความเห็นชอบจากที่ประชุมผู้ถือหุ้นแต่งตั้งผู้สอบบัญชีเพื่อสอบบัญชีของธนาคารประจำปีบัญชีแรก (มาตรา ๔๐)

๒๐. ให้ธนาคารรายงานกิจการประจำปี งบดุล บัญชีกำไรขาดทุน ซึ่งผู้สอบบัญชีได้รับรองแล้วต่อรัฐมนตรี เพื่อทราบภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันสิ้นปีบัญชีแต่ละปีและให้เปิดเผยต่อสาธารณชนด้วย

๒๑. ผู้ใดล่วงรู้กิจการของธนาคารเนื่องจากการปฏิบัติตามอำนาจและหน้าที่ที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัตินี้ อันเป็นกิจการที่ตามปกติวิสัยจะพึงสงวนไว้ไม่เปิดเผย ถ้าผู้นั้นนำไปเปิดเผยแก่บุคคลอื่นต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ (มาตรา ๔๖)

๒๒. กรรมการ ผู้จัดการ พนักงาน หรือผู้มีอำนาจกระทำการแทนธนาคาร ผู้ใดฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๑๒ มาตรา ๑๓ มาตรา ๑๔ หรือมาตรา ๑๕ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท (มาตรา ๔๗)

๒๓. ในกรณีที่ธนาคารกระทำการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๓๖ หรือมาตรา ๓๗ ต้องระวางโทษปรับไม่เกินสามแสนบาท และปรับอีกไม่เกินวันละหนึ่งหมื่นบาทตลอดเวลายังมิได้ปฏิบัติให้ถูกต้อง (มาตรา ๔๘)

๒๔. ผู้ใดให้ถ้อยคำอันเป็นเท็จต่อพนักงานเจ้าหน้าที่โดยประการที่น่าจะเกิดความเสียหายแก่ผู้อื่นหรือประชาชน ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน และปรับไม่เกินหกหมื่นบาท (มาตรา ๔๙)

๒๕. กรรมการ ผู้จัดการ พนักงาน หรือผู้มีอำนาจกระทำการแทนธนาคารโดยทุจริตหลอกลวงด้วยการแสดงข้อความอันเป็นเท็จแก่ประชาชน หรือด้วยการปกปิดความจริงซึ่งควรบอกให้แก่ประชาชนทราบ

และโดยการหลอกลวงดังกล่าวนั้นได้ไปซึ่งทรัพย์สินจากประชาชนผู้ถูกหลอกลวงหรือบุคคลที่สาม หรือทำให้ประชาชนผู้ถูกหลอกลวงหรือบุคคลที่สาม ทำ ถอน หรือทำลายเอกสารสิทธิ ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ห้าปีถึงสิบปี และปรับตั้งแต่ห้าแสนบาทถึงหนึ่งล้านบาท (มาตรา ๕๐)

๒๖. กรรมการ ผู้จัดการ พนักงาน หรือผู้มีอำนาจกระทำการแทนธนาคารซึ่งได้รับมอบหมายให้จัดการทรัพย์สินของธนาคารหรือบุคคลอื่น หรือซึ่งธนาคารหรือบุคคลอื่นเป็นเจ้าของรวมอยู่ด้วย กระทำผิดหน้าที่ของตนด้วยประการใด ๆ โดยทุจริต จนเป็นเหตุให้เกิดความเสียหายแก่ประโยชน์ในลักษณะที่เป็นทรัพย์สินของธนาคารหรือบุคคลนั้น ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ห้าปีถึงสิบปี และปรับตั้งแต่ห้าแสนบาทถึงหนึ่งล้านบาท (มาตรา ๕๑)

๒๗. กรรมการ ผู้จัดการ พนักงาน หรือผู้มีอำนาจกระทำการแทนธนาคาร ครอบครองทรัพย์สินซึ่งเป็นของธนาคารหรือบุคคลอื่น หรือซึ่งธนาคารหรือบุคคลอื่นเป็นเจ้าของรวมอยู่ด้วยเบียดบังเอาทรัพย์สินนั้นเป็นของตนหรือบุคคลที่สามโดยทุจริต ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ห้าปีถึงสิบปี และปรับตั้งแต่ห้าแสนบาทถึงหนึ่งล้านบาท (มาตรา ๕๒)

๒๘. กรรมการ ผู้จัดการ พนักงาน หรือผู้มีอำนาจกระทำการแทนธนาคาร เอาไปเสีย ทำให้เสียหาย ทำลาย ทำให้เสื่อมค่า หรือทำให้ไร้ประโยชน์ซึ่งทรัพย์สิน ที่ธนาคารมีหน้าที่ดูแลหรือที่อยู่ในความครอบครองของธนาคาร ถ้าได้กระทำเพื่อให้เกิดความเสียหายแก่ผู้อื่น หรือประชาชน ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี และปรับไม่เกินห้าแสนบาท (มาตรา ๕๓)

๒๙. กรรมการ ผู้จัดการ พนักงาน หรือผู้มีอำนาจกระทำการแทนธนาคาร กระทำการหรือไม่กระทำการเพื่อแสวงหาประโยชน์ที่มิควรได้โดยชอบด้วยกฎหมายเพื่อตนเองหรือผู้อื่น อันเป็นการเสียหายแก่ธนาคารหรือประชาชน ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ห้าปีถึงสิบปี และปรับตั้งแต่ห้าแสนบาทถึงหนึ่งล้านบาท (มาตรา ๕๔)

๓๐. กรรมการ ผู้จัดการ พนักงาน หรือผู้มีอำนาจกระทำการแทนธนาคาร กระทำหรือยินยอมให้กระทำการให้เสียหาย ทำลาย เปลี่ยนแปลง ตัดทอน หรือปลอมบัญชี เอกสาร หรือหลักประกันของธนาคาร หรือที่เกี่ยวกับธนาคาร ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ห้าปีถึงสิบปี และปรับตั้งแต่ห้าแสนบาทถึงหนึ่งล้านบาท (มาตรา ๕๕)

๒. พระราชบัญญัติธนาคารอิสลามแห่งประเทศไทย (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๖๑

ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๓๕ ตอน ๕๐ ก วันที่ ๑๗ กรกฎาคม ๒๕๖๑ หน้า ๕

วันเริ่มใช้บังคับ วันที่ ๑๘ กรกฎาคม ๒๕๖๑

เหตุผลในการประกาศใช้

เนื่องจากธนาคารอิสลามแห่งประเทศไทยประสบปัญหาหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้เพิ่มสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ ส่งผลต่อเงินสำรองของธนาคารและขาดสภาพคล่องในการดำเนินงาน ดังนั้น เพื่อดำเนินการแก้ไขปัญหาดังกล่าว จึงสมควรแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติธนาคารอิสลามแห่งประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๔๕ เพื่อกำหนดให้กระทรวงการคลังสามารถถือหุ้นได้เกินร้อยละสี่สิบเก้า ของจำนวนหุ้นที่จำหน่ายได้แล้วทั้งหมด เป็นการชั่วคราว จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

สรุปสาระสำคัญของพระราชบัญญัติ

พระราชบัญญัติธนาคารอิสลามแห่งประเทศไทย (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๖๑ มีเนื้อหารวมทั้งสิ้น ๓ มาตรา โดยมีสาระสำคัญ เป็นการเพิ่มเติมข้อยกเว้นสัดส่วนการถือหุ้นในธนาคารอิสลามแห่งประเทศไทยของกระทรวงการคลัง โดยให้กระทรวงการคลังสามารถถือหุ้นของธนาคารได้ตามจำนวน ที่เห็นสมควร

แต่จะต้องไม่เกินร้อยละสิบเก้าของจำนวนหุ้นที่จำหน่ายได้แล้วทั้งหมด เว้นแต่กรณีที่มีเหตุจำเป็น
เพื่อประโยชน์ในการแก้ไขฐานะหรือการดำเนินงานของธนาคาร จึงให้อำนาจกระทรวงการคลังอาจถือหุ้นเกิน
ร้อยละสิบเก้าของจำนวนหุ้นที่จำหน่ายได้แล้วทั้งหมด ร่างพระราชบัญญัติธนาคารอิสลามแห่งประเทศไทย
(ฉบับที่ ..) พ.ศ. (คณะรัฐมนตรีเป็นผู้เสนอ) ได้เป็นการชั่วคราวตามสัดส่วนและระยะเวลาที่เหมาะสม
โดยความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรี (มาตรา ๓ แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๗ วรรคสาม)

นางสาววรรณวิษ สว่างแจ้ง / จัดทำ